

การพัฒนาโมเดลการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
สาขาวารสารศาสตร์

The Development of Information Literacy Development Model of Undergraduate
Students in Journalism Programs

ดวงแก้ว เงินพูลทรัพย์¹ และ ชุตินา สัจจามันท์²

Duangkaew Ngernpoolsap¹ and Chutima Sacchanand²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโมเดลการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเอกสารและการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 20 คน จัดทำร่างโมเดล และสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิทางวารสารศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ จำนวน 7 คน เพื่อรับรองโมเดล และนำโมเดลไปทดลองใช้โดยการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนและทดลองสอนเนื้อหาการรู้สารสนเทศในรายวิชาของหลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ผลการศึกษา พบว่า โมเดลที่พัฒนาขึ้นมีชื่อว่า “โมเดลการจัดการแบบมีส่วนร่วม ความร่วมมือ และการบูรณาการ” (Participative Management, Collaboration, Integration Model) เรียกโดยย่อว่า พีซีไอโมเดล (PCI Model) ประกอบด้วย ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และกลยุทธ์การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ หลังการทดลองใช้โมเดล พบว่า นักศึกษามีทักษะการรู้สารสนเทศสูงขึ้น และมีความพึงพอใจในบทเรียนและกิจกรรมการบูรณาการการรู้สารสนเทศในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนาโมเดล, การรู้สารสนเทศ, นักศึกษาวารสารศาสตร์

Article Info: Received 20 February, 2020; Received in revised form 22 March, 2020; Accepted 3 April, 2020

¹ นักศึกษาดุษฎีบัณฑิต แผนกวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อีเมล: notekuhum@gmail.com
Ph.D. candidate in Information Science, Scholl of Liberal Arts, Sukhothai Thammathirat Open University
Email: notekuhum@gmail.com

² ศาสตราจารย์แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อีเมล: chutimastou@gmail.com
Professor in Information Science, School of Liberal Arts, Sukhothai Thammathirat Open University
Email: chutimastou@gmail.com

Abstract

This mixed-method research aimed to establish an information literacy development model for undergraduate students studying journalism. To develop a draft of the model, the researcher conducted in-depth interviews of 20 key research informants, and arranged a focus group with 7 experts consisting of academics and professionals in library and information science and journalism to verify and test the model. The “Participative Management, Collaboration, Integration” model (PCI), including components such as factors, stakeholders, and strategies related to the information literacy development of undergraduate students in journalism programs, was developed as a result of the study. The results of the model trial revealed that the integration of information literacy lessons into journalism classes could enhance students’ IL skill. Also, students’ satisfaction regarding the lesson and activity integrated in the trial class was shown to be at the highest level.

Keywords: model development, information literacy, journalism students

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของภูมิทัศน์สื่อจากสื่อแบบเดิม ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ ไปเป็นสื่อสังคมออนไลน์ ส่งผลให้พฤติกรรมของผู้รับสารเปลี่ยนแปลงไป การปฏิบัติงานวารสารศาสตร์ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้บริโภคจึงต้องเป็นไปด้วยความฉับไว ภายใต้ความถูกต้องและการมีหลักฐานที่อ้างอิงได้ จากเงื่อนไขความไวในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร อาจส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติงานในวิชาชีพวารสารศาสตร์ เช่น การได้รับข้อมูลอันเป็นเท็จ ความผิดพลาดในการนำเสนอข่าว ซึ่งเมื่อผิดพลาดแล้วอาจแก้ไขไม่ทันหรือยากที่จะแก้ไข จากปัญหาดังกล่าว นักวารสารศาสตร์จึงจำเป็นต้องมีทักษะการรู้สารสนเทศ เพราะการรู้สารสนเทศเป็นความสามารถในการกำหนดขอบเขตความต้องการสารสนเทศ การเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การประเมินสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ การคัดเลือกสารสนเทศเพื่อสร้างเป็นความรู้ การใช้สารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะ และความเข้าใจในเศรษฐกิจกฎหมาย และประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการใช้และการเข้าถึงสารสนเทศ ตลอดจนการใช้สารสนเทศถูกต้องตามจริยธรรมและกฎหมาย (Association of College & Research Libraries, 2000)

การรู้สารสนเทศเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานวารสารศาสตร์ในหลายขั้นตอน ตั้งแต่

การกำหนดประเด็นเรื่อง การระบุแหล่งสารสนเทศที่ต้องการ (Bornstein, 2003; Edwards, 2016) การรวบรวมสารสนเทศเพื่อเป็นวัตถุดิบในการเขียนเรื่อง การจัดการสารสนเทศที่ค้นได้อย่างเป็นระบบเพื่อการค้นคืน (Diekerhof, 2013; Fleming, 2006; Kershner, 2009) การเขียนเรื่อง การอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล การประเมินความเกี่ยวข้อง ความถูกต้อง และความน่าเชื่อถือของเรื่องที่จะนำเสนอ รวมถึงทักษะการนำเสนอสารสนเทศได้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและประเภทของสื่อด้วยความรับผิดชอบ มีจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศนำเสนอเรื่องในรูปแบบที่เข้าใจได้ง่าย เช่น การทำเป็น อินโฟกราฟิก การแสดงผลข้อมูลด้วยภาพ (Barnas & White, 2010) ทักษะดังกล่าวนี้ไม่สามารถสร้างได้ในระยะเวลาอันสั้น ต้องอาศัยการปลูกฝังตั้งแต่ยังเป็นนักศึกษาเพราะต้องใช้เวลาในการพัฒนา เพื่อให้นักศึกษาสำเร็จการศึกษาเป็นนักวารสารศาสตร์ที่มีวิจารณญาณในการใช้และนำเสนอสารสนเทศ (MacMillan, 2009) และช่วยลดความเสี่ยงการเกิดข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงาน (Courtney, 2017)

การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาเมืองคัมภีร์ประกอบในการพัฒนา ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ความร่วมมือ การสอนแบบบูรณาการ และปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ประกอบด้วย บรรณารักษ์ ผู้ประสานงาน รายวิชาและผู้สอน คณบดีหรือหัวหน้าภาควิชา และนักศึกษา ด้านความร่วมมือ คือ อาจารย์และบรรณารักษ์ร่วมมือกันในการพัฒนาการรู้สารสนเทศของนักศึกษาในหลักสูตร โดยวางแผนการสอนการรู้สารสนเทศให้กับนักศึกษาในระยะยาว สอนเนื้อหาตามความเชี่ยวชาญ ได้แก่ บรรณารักษ์สอนการสืบค้น การประเมินสารสนเทศ และการนำเสนอสารสนเทศ อาจารย์สอนเนื้อหาหลักของรายวิชา (Thompson & Lathey, 2013) การสอนการรู้สารสนเทศแบบบูรณาการในเนื้อหาเรื่องการเรียนรู้เทคโนโลยี จริยธรรมสารสนเทศ ทักษะการสืบค้นแบบออนไลน์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Abunadi, 2018)

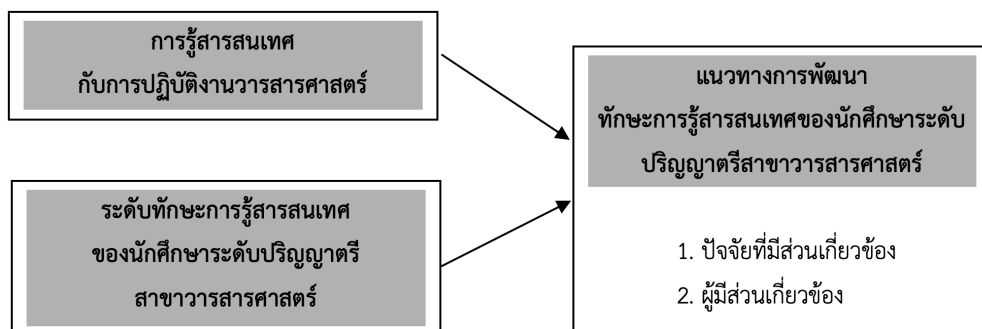
ด้านวิธีสอน ควรสอนการรู้สารสนเทศอย่างเป็นทางการ โดยบูรณาการเนื้อหาการรู้สารสนเทศในรายวิชาของหลักสูตรวารสารศาสตร์ เพราะเป็นวิธีที่ช่วยให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย (Corrall, 2008) ใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย ได้แก่ การบรรยายในชั้นเรียนและการเรียนรู้ผ่านอีเลิร์นนิง (Fain, 2011; Meyer et al., 2008; Wang, 2010) การมอบหมายงานที่ต้องใช้ทักษะการรู้สารสนเทศ โดยผู้สอนมอบหมายงานเพื่อประเมิน

การรู้สารสนเทศของนักศึกษาผ่านระบบการจัดการการเรียนรู้ (Learning Management System: LMS) ติดตามผลการเรียนรู้ของนักศึกษาและให้คำแนะนำอย่างต่อเนื่อง และมอบหมายงานกรณีศึกษาเพื่อฝึกให้นักศึกษาแก้ไขปัญหาโดยใช้ทักษะการรู้สารสนเทศ (Abunadi, 2018) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการบูรณาการการรู้สารสนเทศ ขึ้นอยู่กับรายวิชาที่บูรณาการ การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ เนื้อหาที่บูรณาการ ประกอบด้วย แหล่งสารสนเทศทั้งแหล่งบุคคลและแหล่งอื่น ๆ การสืบค้นสารสนเทศโดยใช้เครื่องมือช่วย ค้นประเภทต่าง ๆ ตลอดจนการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ การจัดระบบสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศ และความเข้าใจในสถิติ สารสนเทศทางวิชาการ และการอ้างอิงที่มา ของข้อมูล (MacMillan, 2014)

การรู้สารสนเทศมีความสำคัญต่อนักศึกษาศาขาวารศาสตร ประกอบกับ ผลการวิจัยการทดสอบทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขา วารศาสตรในการวิจัยระยะที่ 1 ของ ดวงแก้ว เงินพลทรัพย์ (2560) พบว่า นักศึกษาระดับ ปริญญาตรี สาขาวารศาสตรในประเทศไทยมีทักษะการรู้สารสนเทศในระดับปานกลาง ผู้ วิจัยจึงสนใจพัฒนาโมเดลการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขา วารศาสตร อันจะนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับ ปริญญาตรีสาขาวารศาสตรและสาขาที่เกี่ยวข้องต่อไป

ภาพ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

วัตถุประสงค์

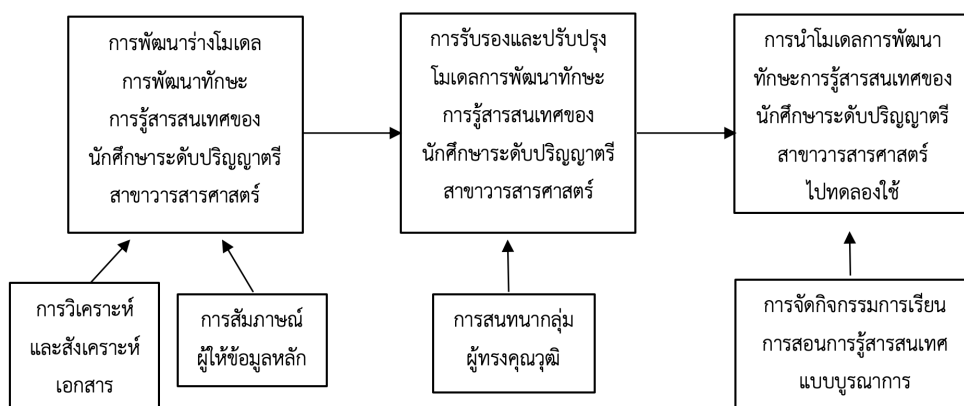
เพื่อพัฒนาโมเดลการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์

วิธีการวิจัย

การพัฒนาโมเดลการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเอกสารและการวิจัยเชิงคุณภาพ จำแนกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ภาพ 2

วิธีการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาร่างโมเดลการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ใช้วิธีการวิเคราะห์สังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์เชิงลึก

แหล่งข้อมูลหลัก ได้แก่ เอกสารด้านการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา และการรู้สารสนเทศกับวารสารศาสตร์

ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 20 คน ประกอบด้วย รองคณบดีฝ่ายวิชาการคณะนิเทศศาสตร์/วารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน จำนวน 5 คน อาจารย์ประจำหลักสูตรวารสารศาสตร์ จำนวน 5 คน ผู้อำนวยการ/หัวหน้าห้องสมุด/บรรณารักษ์ จำนวน 5 คน เลือกแบบเจาะจง คือ ผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนหลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขา

วารสารศาสตร์ เป็นหลักสูตรที่มีนักศึกษาครบ 4 ชั้นปี และมีผู้สำเร็จการศึกษาแล้ว และผู้บริหารสมาคมวิชาชีพวารสารศาสตร์ จำนวน 5 คน เลือกแบบเจาะจง คือ ผู้ดำรงตำแหน่งหรือมีประสบการณ์ดำรงตำแหน่งผู้บริหารหรือที่ปรึกษาสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย และสมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.79 แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ ทักษะการรู้สารสนเทศที่นักศึกษาสาขาวารสารศาสตร์พึงมี บทบาทของผู้ให้สัมภาษณ์ ความร่วมมือ ปัจจัยที่ช่วยส่งเสริม แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักและวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยตรวจสอบความน่าเชื่อถือของการวิเคราะห์ข้อมูล (trustworthiness) โดยการทบทวนวรรณกรรมและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อยืนยันข้อมูล

ขั้นตอนที่ 2 การรับรองและปรับปรุงโมเดลการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ใช้วิธีการสนทนากลุ่ม

ผู้ให้ข้อมูลหลัก ใช้การเลือกแบบเจาะจง คือ ผู้มีผลงานหรือประสบการณ์ในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ การรู้สารสนเทศ และการพัฒนาวิชาชีพวารสารศาสตร์ของนักศึกษา จำนวน 7 คน จำแนกเป็น ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการรู้สารสนเทศ จำนวน 4 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านวารสารศาสตร์ จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 6 ข้อใน 3 ประเด็น ได้แก่ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา (1 ข้อ) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (1 ข้อ) และกลยุทธ์การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ (4 ข้อ)

การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล โดยการจัดสนทนากลุ่มและบันทึกสาระสำคัญลงในแบบบันทึกข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการทบทวนวรรณกรรมและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อยืนยันข้อมูล จากนั้นปรับปรุงโมเดลตามข้อเสนอแนะที่ได้รับ

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาผลการใช้โมเดล โดยการทดลองใช้กิจกรรมการเรียนการสอน การเรียนรู้สารสนเทศแบบบูรณาการตามโมเดลที่พัฒนาขึ้น

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มที่ 1 คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 สาขา วารสารศาสตร์คอนเวอร์เจนท์ คณะนิเทศศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ ที่ลงทะเบียน เรียนวิชาการผลิตสื่อเชิงปฏิบัติการ ภาคปลาย ปีการศึกษา 2559 จำนวน 1 หมู่เรียน หมู่เรียนละ 30 คน รวมจำนวน 30 คน และกลุ่มที่ 2 คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 คณะ นิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการจัดการสารสนเทศในงาน นิเทศศาสตร์ ภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2560 จำนวน 2 หมู่เรียน หมู่เรียนละ 128 และ 129 คน รวม จำนวน 257 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 287 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการสอน บทเรียน และกิจกรรมเรื่องการประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณ ผู้วิจัย ในฐานะอาจารย์พิเศษออกแบบแผนการสอน บทเรียน และกิจกรรม ปรับปรุงเอกสารตาม ข้อเสนอแนะของอาจารย์ประจำวิชา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มี 4 ชุด ดังนี้

แบบทดสอบทักษะการรู้สารสนเทศ มีลักษณะเป็นข้อสอบแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก เพื่อวัด ทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ด้านการประเมินแหล่งสารสนเทศ และสารสนเทศจำแนก เป็นแบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน ชุดละ 8 ข้อ คะแนนเต็ม 8 คะแนน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาข้อคำถามเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน รวมทั้งหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก ของข้อคำถาม และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ริชาร์ดสัน พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67-1.00 ค่าความยากง่าย 0.40-0.52 ค่าอำนาจ จำแนก 0.32-0.89 และแบบทดสอบทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่น 0.83 ซึ่งมากกว่าค่ามาตรฐาน (ดวงแก้ว เงินพูลทรัพย์ และคณะ, 2561)

แบบประเมินผลงานของนักศึกษา มีลักษณะเป็นแบบให้คะแนนผลงาน การเขียนสคริปต์รายการสารคดีของนักศึกษาใน 3 ประเด็น ได้แก่ 1) การเลือกใช้แหล่งสารสนเทศ และสารสนเทศที่สอดคล้องและเกี่ยวข้องกับการทำงานที่ได้รับมอบหมาย 2) การเลือก ใช้แหล่งสารสนเทศและสารสนเทศที่น่าเชื่อถือ และ 3) การเลือกใช้แหล่งสารสนเทศและ

สารสนเทศที่มีความถูกต้อง ประเด็นละ 10 คะแนน รวม 30 คะแนน

แบบบันทึกพฤติกรรมของนักศึกษา มีลักษณะเป็นแบบบรรยาย ประกอบด้วย 7 ประเด็น ได้แก่ 1) การให้ความสนใจ/ความกระตือรือร้นในการทำงาน 2) การแสดงความคิดเห็น 3) การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การแบ่งหน้าที่ 4) การวางแผนการทำงานอย่างมีระบบ 5) การมีส่วนร่วมในการทำงาน 6) การใช้ทักษะในการคิดวิเคราะห์ และ 7) การใช้เวลา

แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อบทเรียนและกิจกรรม มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 12 ข้อใน 4 ประเด็น ได้แก่ ความพึงพอใจด้านวิทยากร (4 ข้อ) ด้านสื่อและกิจกรรม (3 ข้อ) ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ (4 ข้อ) และข้อเสนอแนะอื่น ๆ (1 ข้อ)

การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล มีขั้นตอน ดังนี้

1) ก่อนจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์พิเศษสอนร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษารายวิชา ให้นักศึกษาทำแบบทดสอบการรู้สารสนเทศ

2) ระหว่างการจัดการเรียนการสอน รายละเอียดเป็นดังนี้

2.1) ผู้วิจัยบรรยายเนื้อหาการรู้สารสนเทศ ให้กับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 ในภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2559 ในวันพฤหัสบดีที่ 20 กรกฎาคม 2560 เวลา 14.00–17.00 น. และกลุ่มที่ 2 ในภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2560 ในวันศุกร์ที่ 20 ตุลาคม 2560 หมู่เรียนที่ 1 เวลา 08.30–11.30 น. หมู่เรียนที่ 2 เวลา 11.30–14.30 น. และมอบหมายให้นักศึกษาเขียนสคริปต์รายการสารคดีและบันทึกข้อมูลการประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศ ผู้วิจัยร่วมกับอาจารย์ประจำวิชาสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา

2.2) นักศึกษานำเสนอผลงานการเขียนสคริปต์รายการสารคดีและการเลือกแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศ หลังการฟังบรรยาย

3) หลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบทักษะการรู้สารสนเทศ และแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อบทเรียนและกิจกรรม นอกจากนี้ ผู้วิจัยร่วมกับอาจารย์ประจำวิชาประเมินผลงานของนักศึกษาในแบบประเมินผลงานของนักศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล อธิบายจำแนกตามเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

แบบทดสอบทักษะการรู้สารสนเทศ นำมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

แบบประเมินผลงานของนักศึกษา นำมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์การแปลผล ได้แก่ คะแนน 26-30 หมายถึง ระดับมากที่สุด คะแนน 21-25 หมายถึง ระดับมาก คะแนน 15-20 หมายถึง ระดับปานกลาง คะแนนต่ำกว่า 15 หมายถึง ระดับน้อย

แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษา นำมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์การแปลผล ได้แก่ 4.51-5.00 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด 3.51-4.50 หมายถึง พึงพอใจมาก 2.51-3.50 หมายถึง พึงพอใจปานกลาง 1.51-2.50 หมายถึง พึงพอใจน้อย 1.00-1.50 หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด

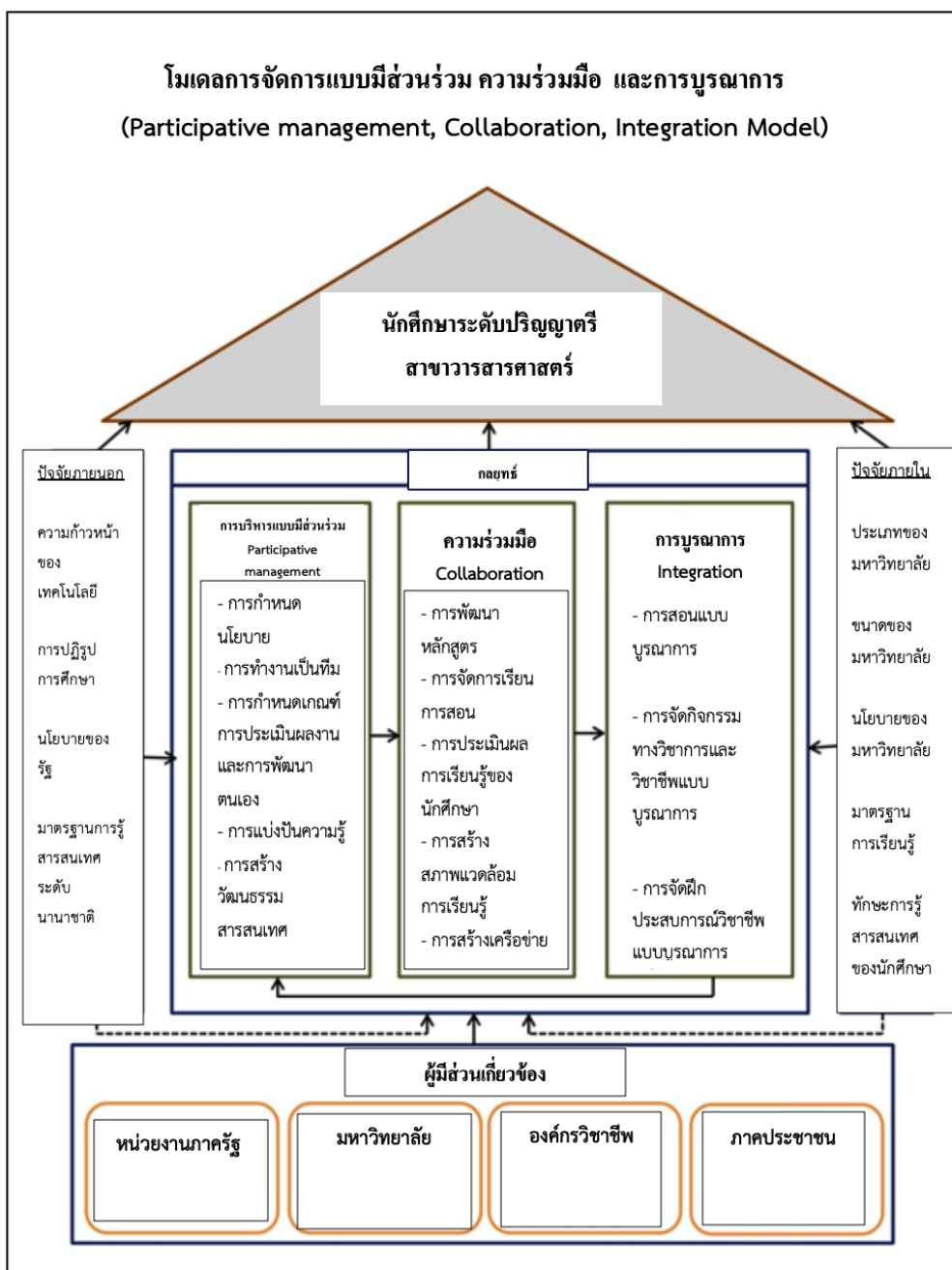
แบบบันทึกพฤติกรรมของนักศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. โมเดลการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ที่พัฒนาขึ้นชื่อว่า “การจัดการแบบมีส่วนร่วม ความร่วมมือ และการบูรณาการ” (Participative Management, Collaboration, Integration Model) เรียกโดยย่อว่า พีซีไอโมเดล (PCI Model) มีองค์ประกอบ ดังนี้

ภาพ 3

โมเดลการจัดการแบบมีส่วนร่วม ความร่วมมือ และการบูรณาการ

โมเดลการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และกลยุทธ์การพัฒนา

ทักษะการรู้สารสนเทศ สรุปได้ดังนี้

1.1 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ได้แก่ 1) ปัจจัยภายใน ประกอบด้วย ประเภทและขนาดของมหาวิทยาลัย นโยบายของมหาวิทยาลัย มาตรฐานผลการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา มาตรฐานการเรียนรู้ระดับหลักสูตรปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ และทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ และ 2) ปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ การปฏิรูปการศึกษา นโยบายของรัฐ และมาตรฐานการรู้สารสนเทศระดับนานาชาติ

1.2 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ จำแนกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ มหาวิทยาลัย องค์กรวิชาชีพ และภาคประชาชน โดยแต่ละกลุ่มมีผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนี้

1) หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม และกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม 2) มหาวิทยาลัย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารคณะนิเทศศาสตร์/วารสารศาสตร์ และสื่อสารมวลชน หัวหน้าภาควิชาวารสารศาสตร์ คณะกรรมการบริหาร/อาจารย์ประจำหลักสูตรวารสารศาสตร์ ผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ นักวิชาการการศึกษาและนักกิจการนักศึกษาในหน่วยงานสนับสนุนการเรียนการสอน 3) องค์กรวิชาชีพ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะกรรมการบริหารสมาคมฯ และนักวิชาชีพวารสารศาสตร์ นักวิชาชีพในองค์กรสื่อ 4) ภาคประชาชน ได้แก่ ผู้ปกครอง และผู้บริโภคสื่อ

1.3 กลยุทธ์การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ประกอบด้วย การบริหารแบบมีส่วนร่วม ความร่วมมือ และการบูรณาการ ดังนี้

1) การบริหารแบบมีส่วนร่วม ผู้บริหาร อาจารย์ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการสร้างทีมงานรับผิดชอบการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา กำหนดเกณฑ์การประเมินผลงานและการพัฒนาตนเอง โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวปฏิบัติที่ดีและการสร้างวัฒนธรรมสารสนเทศในองค์กร

2) ความร่วมมือ อาจารย์ บรรณารักษ์ นักวิชาการ นักกิจการนักศึกษา และ

นักวิชาชีพร่วมมือกันพัฒนาหลักสูตรวารสารศาสตร์ การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนรู้ และสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษา โดยจัดให้มีพื้นที่ในการทำงานร่วมกันพร้อมสิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาเพื่อการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

3) การบูรณาการ อาจารย์ร่วมมือกับบรรณารักษ์สอนการรู้สารสนเทศโดยใช้วิธีที่หลากหลาย เช่น การใช้กรณีศึกษา การจัดกิจกรรมให้นักศึกษาศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การใช้สื่อการสอนออนไลน์ นักวิชาการและนักกิจการนักศึกษาพัฒนากิจกรรมทางวิชาการแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา เช่น การฝึกอบรมการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ นักวิชาชีพจัดกิจกรรมฝึกอบรมประสบการณ์วิชาชีพแบบบูรณาการ เช่น การฝึกงานด้านวารสารศาสตร์เชิงข้อมูล

2. ผลการรับรองโมเดลการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ พบว่า โมเดลผ่านการรับรองจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวารสารศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ โดยมีการปรับปรุงในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและการระบุบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

3. ผลการทดลองใช้โมเดลการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ พบว่า ด้านการบูรณาการการรู้สารสนเทศในรายวิชาในหลักสูตรวารสารศาสตร์ นักศึกษามีค่าเฉลี่ยคะแนน การรู้สารสนเทศหลังเรียน ($M = 7.17$) สูงกว่าก่อนเรียน ($M = 5.17$) และมีค่าเฉลี่ยคะแนนผลงานการเขียนสคริปต์สารคดีอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 27.80$) สรุปได้ว่า แผนการสอน บทเรียน และกิจกรรมการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพ นำไปใช้ในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ได้

ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อบทเรียนและกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.57$) และผลการสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษา พบว่า การมอบหมายงานให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง ช่วยฝึกการวางแผน การทำงานอย่างเป็นระบบ และการทำงานเป็นทีม แสดงให้เห็นว่า นักศึกษามีทักษะการรู้สารสนเทศสูงขึ้น

อภิปรายผล

กลยุทธ์การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาฯ เป็นผลการวิจัยที่มีความสำคัญ ซึ่งผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลตามองค์ประกอบของโมเดล ดังนี้

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นกลยุทธ์แรกในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ บรรณารักษ์ และนักกิจการนักศึกษา มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เกณฑ์การประเมินนักศึกษา และทีมงานการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา เพื่อให้ได้ความคิดเห็นและแนวทางการดำเนินงานที่หลากหลาย สอดคล้องกับทฤษฎีการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา กำหนดเป็นทีมงานหรือคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ มีส่วนร่วมกำหนดนโยบาย วางแผน ประสานงาน ประชุม รายงานติดตามผล แสดงความคิดเห็น และตัดสินใจเพื่อดำเนินงานตามภารกิจหลักของมหาวิทยาลัย ก่อให้เกิดประโยชน์หลายประการ ได้แก่ ช่วยให้พนักงานได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนากระบวนการและประสิทธิภาพในการทำงาน และการกำหนดนโยบายถูกนำไปใช้ในระดับปฏิบัติได้จริง เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างผู้บริหารกับพนักงาน ช่วยให้องค์กรได้ทางเลือกที่หลากหลายในการแก้ไขปัญหา และบริการต่าง ๆ ขององค์กรได้รับการปรับปรุง (Agbese et al., 2018)

2. ความร่วมมือ สอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า ความร่วมมือระหว่างอาจารย์ บรรณารักษ์ และนักศึกษา ช่วยให้การดำเนินการการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาประสบผลสำเร็จ (Shorsher & Bronstein, 2018; Thompson & Lathey, 2013) ความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ดำเนินการได้หลายลักษณะตามบทบาทหน้าที่ อาจารย์สอนเนื้อหาในศาสตร์และมอบหมายงานให้นักศึกษาต้องใช้ทักษะการรู้สารสนเทศ ส่วนบรรณารักษ์สอนการสืบค้น การประเมินสารสนเทศ และแหล่งสารสนเทศเฉพาะสาขารวมถึงร่วมมือกับอาจารย์ในการกำหนดแผนการสอน ทั้งการกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศด้านต่าง ๆ (Saunders, 2007, 2011)

ความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก อาจารย์อาจร่วมมือกับองค์กรวิชาชีพ ทั้งด้านวารสารศาสตร์ สารสนเทศศาสตร์ และผู้ประกอบการด้านสื่อ ในการกำหนดมาตรฐานด้านการรู้สารสนเทศขึ้น ดังเช่นมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาและนักวิชาชีพ

วารสารศาสตร์ที่กำหนดโดยสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัย สหรัฐอเมริกา ซึ่งหน่วยงานทางวิชาชีพหลายหน่วยงานมีส่วนร่วมในการพัฒนา ได้แก่ สมาการรับรองการศึกษาด้านวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน (Accrediting Council on Education in Journalism and Mass Communications: ACEJMC) บรรณาธิการและผู้สื่อข่าวสืบสวนสอบสวน (Investigative Reporters and Editors: IRE) สถาบันพอนเทอร์ (Poynter Institute) คณะกรรมการการศึกษาวารสารศาสตร์ (Journalism Education Committee) และสมาคมนักวิชาชีพวารสารศาสตร์ (Society of Professional Journalists) (Association of College & Research Libraries, 2011)

3. การบูรณาการ ผลการนำโมเดลที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ พบว่า การเรียนการสอนโดยบูรณาการการรู้สารสนเทศช่วยให้นักศึกษามีทักษะการรู้สารสนเทศที่ดี สอดคล้องกับผลงานวิจัยจำนวนหนึ่งซึ่งศึกษาผลของการบูรณาการการรู้สารสนเทศในการเรียนการสอนรายวิชาต่าง ๆ เช่น การบูรณาการในวิชาเทคโนโลยี (Spangler, 2019) วิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม และวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์ (เทอดศักดิ์ ไม่เท่าทอง, 2554) และวิชาการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการศึกษาในห้องเรียน (ยุพาวดี เจริญรัมย์, 2554) รวมถึงการบูรณาการในระดับหลักสูตร เช่น วิศวกรรมศาสตร์ (Wang, 2010) วิทยาศาสตร์เคมี (Lovitt et al., 2018) พยาบาลศาสตร์ (Flood et al., 2010) ซึ่งพบว่า การบูรณาการการรู้สารสนเทศในการเรียนการสอนรายวิชาและหลักสูตรช่วยให้นักศึกษามีทักษะการรู้สารสนเทศที่สูงขึ้น และสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่ระบุว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการช่วยส่งเสริมทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ซึ่งเป็นหนึ่งในทักษะของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการสอนที่ให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะการคิดเชื่อมโยงบูรณาการผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบลงมือทำ (ยุริดา คำปวน, 2560)

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาวารสารศาสตร์ สอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า การมอบหมายงานให้นักศึกษาพัฒนาสื่อการสอนการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ช่วยให้นักศึกษามีทักษะการรู้สารสนเทศที่สูงขึ้น (Kuban & Mulligan, 2014) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ MacMillan (2009, 2014) ที่ได้มอบหมายงานให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติทักษะการรู้สารสนเทศในการเรียนวิชาวารสารศาสตร์และบันทึกพฤติกรรมสารสนเทศของตนเอง

ลงในแบบบันทึก พบว่า นักศึกษามีทักษะการรู้สารสนเทศที่สูงขึ้น โดยพิจารณาจากการใช้แหล่งสารสนเทศเฉพาะสาขาและการใช้เครื่องมือช่วยค้นและกลยุทธ์การสืบค้นขั้นสูง

4. โมเดลการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขา วารศาสตร์ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นแตกต่างจากโมเดลการบูรณาการการรู้สารสนเทศ (Wang, 2011) โมเดลการบูรณาการการเรียนรู้กับการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ (Thompson & Lathey, 2013) และโมเดลแบบบูรณาการการสอนการรู้สารสนเทศ (เทิดศักดิ์ ไม่เท่าทอง, 2554) ในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพิ่มองค์กรวิชาชีพ เนื่องจากโมเดลฯ ในงานวิจัยนี้ เน้นใช้กับนักศึกษาเฉพาะสาขาวิชา คือ สาขาวารสารศาสตร์ ด้านกลยุทธ์การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา เน้นความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ มหาวิทยาลัย องค์กรวิชาชีพ และภาคประชาชน ร่วมมือกันจัดการเรียนการสอนและ กิจกรรมที่ช่วยพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา

ข้อเสนอแนะ

หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องนำโมเดลไปใช้ตามบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. ภาครัฐ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ควรบูรณาการคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ ได้แก่ การประเมินสารสนเทศ การใช้สารสนเทศอย่างถูกต้องตามจริยธรรม จรรยาบรรณ วิชาชีพ และกฎหมาย เป็นส่วนหนึ่งของมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์
2. สถาบันการศึกษาที่เปิดสอนสาขาวารสารศาสตร์และนิเทศศาสตร์ ควรนำโมเดลที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยบูรณาการทักษะการรู้สารสนเทศเป็นหนึ่งในคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตวารสารศาสตร์ และให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแสดงความต้องการในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของตน ทั้งในด้านทักษะที่ต้องการพัฒนาและวิธีการพัฒนา

3. อาจารย์ บรรณารักษ์ นักกิจการนักศึกษา และนักวิชาการในหน่วยงานสนับสนุนของมหาวิทยาลัยพัฒนาความร่วมมือในการสนับสนุนการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศแบบบูรณาการตามบทบาทหน้าที่ เช่น บรรณารักษ์แนะนำแหล่งสารสนเทศเฉพาะสาขา วารสารศาสตร์และนิเทศศาสตร์ นักกิจการนักศึกษาและนักวิชาการในหน่วยงานต่าง ๆ

ร่วมกันฝึกอบรมทักษะการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศให้กับนักศึกษา

4. สมาคมวิชาชีพสารสนเทศศาสตร์ วารสารศาสตร์ และองค์การสื่อร่วมกับสถาบัน การศึกษากำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ และสมรรถนะ การรู้สารสนเทศและสมรรถนะดิจิทัล สำหรับนักศึกษา

5. ภาคประชาชน ควรมีส่วนร่วมในการสอดส่องดูแลการทำงานของสื่อและ นักศึกษาในการปกครอง

ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาและพัฒนาชุดฝึกอบรมและคู่มือการพัฒนาทักษะ การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ใช้เป็นแนวทางและใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- ดวงแก้ว เงินพูลทรัพย์. (2560). *การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับ ปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ดวงแก้ว เงินพูลทรัพย์, ชุตติมา สัจจามันท์, จันทิมา เขียวแก้ว, และ พิมพรั้าไพ เปรมสมิทธิ์. (2561). การพัฒนาแบบทดสอบทักษะการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับ ปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์. *วารสารบรรณศาสตร์ มศว*, 11(1), 176–190.
- เทอดศักดิ์ ไม่เท่าทอง. (2554). *การบูรณาการการรู้สารสนเทศในกระบวนการเรียนการสอน รายวิชาศึกษาทั่วไปหลักสูตรระดับปริญญาตรี* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ยุพาวดี เจริญรัมย์. (2554). *แบบจำลองการพัฒนาการรู้สารสนเทศของนิสิตมหาวิทยาลัย มหาสารคาม* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- ยุวดี คำปวน. (2560). การบูรณาการ: เส้นทางแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *วารสาร การบริหารและนิเทศการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 8(1), 25–38.

ภาษาอังกฤษ

- Abunadi, I. (2018). A technology-dependent information literacy model within the confines of a limited resources environment. *Information Technology & Libraries*, 37(4), 119-135. <https://doi.org/10.6017/ital.v37i4.9750>
- Agbese, F. A. O., Daramola, C. F., & Akidi, J. O. (2018). Participative decision making and employee job performance in Nigerian academic libraries. *Journal of Advance Research in Social Science and Humanities*, 4(7), 15-28.
- Association of College & Research Libraries. (2000, January). *Information literacy competency standards for higher education*. American Library Association Institutional Repository. <http://www.ala.org/acrl/standards/informationliteracycompetency>
- Association of College & Research Libraries. (2011, October). *Information literacy competency standards for journalism students and professionals*. American Library Association Institutional Repository. http://www.ala.org/acrl/sites/ala.org.acrl/files/content/standards/il_journalism.pdf
- Barnas, F., & White, T. (2010). *Broadcast news writing, reporting, and producing* (5th ed.). Focal.
- Bornstein, J. (2003, 22 September). *Journalism students and information competencies*. The Free Library by Farlex. <https://www.thefreelibrary.com/Journalism+students+and+information +competencies.-a0111848849>
- Corrall, S. (2008). Information literacy strategy development in higher education: An exploratory study. *International Journal of Information Management*, 28, 26-37.

- Courtney, I. (2017). *In an era of fake news, information literacy has a role to play in journalism education in Ireland: An exploratory study of journalism and media faculties and the interactions with their academic libraries* [Master's thesis]. https://esource.dbs.ie/bitstream/handle/10788/3303/msc_courtney_i_2017.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
- Diekerhof, E. (2013). Teaching journalistic research skills in digital age: Between traditional routines and advanced tools. *Journal of Applied Journalism & Media Studies*, 2, 231-244. https://doi.org/10.1386/ajms.2.2.231_1
- Edwards, V. (2016). *Research skills for journalists*. Routledge.
- Fain, M. (2011). Assessing information literacy skills development in first year students: A multi-year study. *The Journal of Academic Librarianship*, 37(2), 109-119.
- Fleming, C. (2006). *An introduction to journalism*. SAGE.
- Flood, L. S., Gasiewicz, N., & Delpier, T. (2010). Integrating information literacy across a BSN curriculum. *Journal of Nursing Education*, 49(2), 101-104. <https://doi.org/10.3928/01484834-20091023-01>
- Kershner, J. W. (2009). *The element of news writing* (2nd ed.). Pearson.
- Kuban, A. J., & Mulligan, L. M. (2014). Screencats and standards: Connecting an introductory journalism research courses with information literacy. *Communication Teacher*, 28(3), 188-195.
- Lovitt, C., Shuyler, K., & Li, Y. (2018). *Integrating information literacy into the chemistry curriculum*. American Chemical Society.
- MacMillan, M. (2009). Watching learning happen: Results of a longitudinal study of journalism students. *The Journal of Academic Librarianship*, 35(2), 132-142.
- MacMillan, M. (2014). Fostering the integration of information literacy and journalism practice: A long-term study of journalism students. *Journal of Information Literacy*, 8(2), 3-22.

- Meyer, R. K., Hunt, S. K., Hopper, K. M., Thakkar, K. V., Tsoubakopoulos, V., & Van Hoose, K. J. (2008). Assessing information literacy instruction in the basic communication course. *Communication Teacher*, 22(1), 22-43.
- Saunders, L. (2007). Regional accreditation organizations' treatment of information literacy: Definitions, collaboration, and assessment. *The Journal of Academic Librarianship*, 33(3), 317-326.
- Saunders, L. (2011). *Information literacy as a student outcome: The perspective of institutional accreditation*. Libraries Unlimited.
- Shorsher, A. Y., & Bronstein, J. (2018). Three perspectives on information literacy in academia: Talking to librarians, faculty, and students. *College & Research Libraries*, 79(4), 535-553.
- Spangler, S. (2019). Integrating information literacy in IT courses: Information technology students' perceptions of embedded librarians. *Online Journal of Applied Knowledge Management*, 7(2), 29-40.
- Thompson, G. B., & Lathey, J. W. (2013). An integrated model of information literacy, based upon domain learning. *Information Research*, 18(3), 1-14. <http://www.informationr.net/ir/18-3/colis/paperC02.html#.Xedt7ugzY2w>
- Wang, X. (2010). *Integrating information literacy into higher education curricula* [Master's thesis]. CORE. <https://core.ac.uk/download/pdf/10903843.pdf>